

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada E MINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Reorganizarea Mitropoliei transilvane.

(Urmare.)

La noi, dincoaci de Carpați, însă neprielnice fiind împrejurările, filantropia ca acțiune bisericească s'a stins, iar Statutul organic nu are nici o slovă, care ar face aluzie directă la misiunea socială filantropică a Bisericii, ceea ce este o mare scădere și, totodată, o mare rătăcire în concepția noastră bisericească. Noi ne mulțumim să fim buni administratori prin birourile bisericești și buni gospodari în ale chivernisirii averilor bisericești de a-le spori — ceea ce e lucru bun —; dar ni-am pierdut înțelegerea pentru tradiția ortodoxă, care a pus *averea bisericii în cea mai strânsă legătură cu opera caritativă-socială*, cu așezămintele ocrotirilor sociale, cum li-am zice azi.

Măcar de ar da Dumnezeu, ca la revizuirea Statutului organic să ne întregim aceasta organizație și în direcția așezămintelor filantropice, cari ni-ar putea ridică Biserica foarte sus pe scara prestigiului moral, înaintea lumii și în ochii înșiși credincioșilor noștri.

Avem, acum după războiu, atâtea văduve și orfani, atâția și atâția schilozi și nenorociți; avem teren de muncă, mai larg ca oricând, de a face din religione lege, nu numai de dogme transcendente ori de burocratism materialist și formalist, ci *lege a fapticeii iubiri de aproapele...* Dacă d. ex. protestanții din fosta Ungarie au, în Statutele lor organice, dispoziții concrete pentru creșterea și susținerea de instituțiuni filantropice, cred că ni-a sosit și nouă vremea să ne gândim la aceasta refacere, nu numai a Statutului Organic, ci și la revizuirea întregii noastre concepții despre Biserică.

XV.

Refacerea Statutului organic în sens spiritual-bisericesc și în direcția filantropiei creștine, după toate cele premerse — așa cred — este de o necesitate incontestabilă.

În capitolul I am arătat pe scurt, cum Statutul organic a lăsat deschisă calea întregirii organismului nostru bisericesc cu toate acele instituțiuni bisericești, cari ni-ar fi de trebuință pentru a direcționa cursul burocratic de azi al vieții noastre bisericești într'un sens spiritual și filantropic, și că întregirea aceasta a vieții bisericești s'ar putea face chiar fără de a se

supune Statutul-Organic operațiunii de revizuire.

Prin urmare, vreau să accentuez și aci atât necesitatea, cât și posibilitatea aceasta, deoarece — așa cred — ar fi fericit lucru, ca gândul acesta să intre în opinia noastră publică bisericească, și să punem aceste îmbunătățiri în discuție încă înainte de ce s'ar urni lucrările de unificare bisericească pe baza Statutului organic de azi, necomplet și practizat unilateral.

Cel puțin eu unul simt din tot sufletul meu necesitatea acestei purificări și întregiri a Statutului organic, precum și aceea, că a adopta Statutul Organic, în actuala sa slovă și mai ales în actualul său fel de practizare, ca punct exclusiv de mănecare la reorganizarea noastră bisericească, ar însemna un adevărat dezastru.

Opera aceasta de refacere și de unificare a organizației noastre bisericești însă este un lucru atât de dificil și migălos, încât ne miră că se pot găsi oameni cari să creadă, că acest lucru s'ar putea face, ca peste noapte, prin inspirații singuratică sau prin proiecte de legi ca cele ce au fost prezentate deja Senatului Român. Trebuie să fie cineva prea naiv spre a crede, că o lucrare de acest fel s'ar putea da gata, mai ales prin corporații legislative politice și fără de a se fi făcut mai întâi studii temeinice bisericești din partea celor competenți și cunoscători ai chestiunilor bisericești.

Prin urmare ierte-ni-se, că insistăm pentru a se da Bisericii înșasi și bărbăților ei cuvenitul răgaz de studiu temeinic asupra chestiunii de reorganizare unitară bisericească, mai ales când chiar noi, cece am trăit sub Statutul-organic și-l vrem să trecă și Munții, suntem convinși că sunt de a se face corective și întregiri în agoniția zisă șaguniană.

Necesitatea acestor corective și întregiri, așa cred, am dovedit-o și prin însemnările generale ce le-am scris mai sus, și n'am alta dorință, decât ca chestiunea — din acest punct de vedere — a Statutului organic să fie pusă în discuție, mai întâi aici, acasă, cu aceea intenție ca, și până să ajungem la unificarea deplină a bisericii, să utilizăm vremea scumpă alui Dumnezeu în sensul îmbunătățirii organizației și a vieții noastre bisericești de dincoaci de Carpați.

(Va urmă.)

Exemplu demn de urmat.

La 31. Martie n. a. c. a repausat protorabinul din Sân-Nicolaul-mare *Dr. Ignatiu Gerslt*, în etate de 39 ani, a cărui, moarte prea timpurie a transpus comuna culturală izraelită din localitate în doliu profund.

Dar propriaminte nu întâmplarea aceasta tristă m'a făcut să o aduc la cunoștința publică, căci aceasta nu e tocmai, de vre-un interes mai deosebit pentru on. cetitori ai jurnalului nostru diecezan, ci, prin cele împărtășite mai jos amintit mai mult să relevez faptul demn de re-marcare, că anume în ce chip și fel și-a manifestat com. cult izr. de aici *recunoștința* sa față de meritosul ei păstor sufletesc trecut la cele eterne și în special, cum a știut aceasta com. rel. să îngrijească de *familia*, de văduva cu 3 copii, a repausatului protorabin, care abia 10 ani, și-a păstorit turma sa cuvântătoare?

Antistia comunei izr. în ședința sa ținută imediat după încetarea din viață a protorabinului său, a adus hotărârea *unanimă (!)*, că pe repausat îl consideră de *mortul comunei izr.* și că în consecință va înmormânta cu toată pompa admisă de religionea izr. *pe spesele comunei cult. izr.*, că meritele defunctului protorabin au să fie eternizate în protocolul de ședințe și că toți membrii com. izr. vor ținea *doliu 30 de zile*, în care restimp se vor abținea în mod absolut dela ori ce petrecere.

Referitor la *familia* decedatului s'a luat hotărârea, de-a se face fără amânare o *colectă în bani*, adunându-se deja până acum dela membrii com. izr. considerabila sumă de *24 mii (!) cor.* predate deja respectivei familii. Pe deasupra văduvei i-s'a donat un *rând complet de haină de doliu (!)*

S'a decis mai departe, ca văduva să primească și de aci încolo regulat *întregul salar (!)* de 1200 cor. lunar, fără privire la împrejurarea că dânsa are părinți foarte bine situați materialmente și să-i se permită a locui, și pe mai departe în locuința de până aci, adică *în casa destinată pentru rabinul com. izr.* cât timp va stă cu copiii ei în Sân-Nicolaul-mare, iar când s'ar mută de aici, să capete penziunea staverită de com. izr. pentru văduva rabinului.

Afară de aceste beneficii, familia repausatului va fi *provăzută permanent (!)* de cătră com. izr. cu făină, galițe, rațe, curce etc. etc.

Iată cum a știut comuna izraelită din localitate să onoreze și să eternizeze memoria protorabinului său de odinioară și prin ce acte de caritate a ținut să-și documenteze grațitudinea și recunoștința sa pentru serviciile, ce le-a prestat dânsul timp relativ scurt de abia 10 ani, comunei sale religioase, față de familia îndoliată și greu cercată a aceluia, îngrijându-se cu atâta generozitate și marinitate de aceasta familie!

Am relevat fapta aceasta vrednică de laudă a comunei izr. de aici, pentru ca să servească de exemplu demn de urmat și pentru comunele noastre bisericești, căci nu știu, că macăr o singură comună bis., nu din dieceza, ci, din întreaga noastră provincie metropolitană, să fi escelat în trecut, ori în timpul mai apropiat de noi, în astfel de fapte de caritate față de familia păstorului ei sufletesc după încetarea din viață a aceluia.

Mai sunt însă binecunoscute cazuri nu tocmai sporadice, când preoți vrednici de ai noștri, cari au păstorit nu 10, ci 50 și mai mulți aniturma lor cuvântătoare, dar respectiva comună bis. după decedarea păstorului său încărunit în merite netăgăduite, nici măcar cu un filer n'a venit întru ajutor familiei remase în urină.

Oare ceea-ce e cu puțință la Jidovi, să nu fie cu puțință amăsurat puterilor noastre și la noi, cari ne numim creștini, a căror datorință creștinească de căpetenie este iubirea aproapei, poruncă impusă nouă de însuș Domnul și mântuitorul nostru Isus Hristos, dar care datorință e nesocotită de noi atât de mult!?

Numai puțină bunăvoință, nițel spirit de jertfă și peste tot mai multă conștiință de datorință creștinească ar trebui să aibe comunele noastre bisericesti și atunci și ele de sigur că ar fi capabile de a presta proporționat în cazuri analoage, ceea ce prestau în genere comunele culturale izraelite.

Bietul nostru preot dela sate, pe umerii căruia sunt încărcate toate sarcinile posibile și imposibile, dar a cărui servicii sunt atât de slab retribuite, așa că zilnic are de a lupta cu o mie și o sută de nevoi, lipsuri și neajunsuri, cu câtă bucurie și tragere de inimă, cu cât zel și devotament și cu câtă abnegațiune de sine nu și-ar împlini înalta sa chemare, când ar ști că după moartea sa, familia lui, nu rămâne la stele, ci ar fi pusă la adăpostul tuturor grijilor pentru ziua de mâine, precum e pusă familia prorabinului, de care am amintit mai sus!

De aceea ar fi de dorit, ca fiecare comună bis. ort. română în interesul său propriu binepriceput să urmeze după puțință exemplul de caritate relevat mai sus, căci numai astfel se poate mândri cu drept cuvânt cu caracterul ei creștinesc. Nu atât cuvintele, ci mai vărtos faptele să dovedească acest caracter frumos!

Correspondentul.

INFORMAȚIUNI.

Serbarea zilei de 10 Maiu. Aniversarea proclamării independenței și a încoronării primului rege român a fost prăznuit cu o solemnitate și pompă cum n'a mai văzut Aradul. La orele 10 și $\frac{1}{2}$ s'a servit în biserica catedrală „Rugăciunea de mulțămită” prin P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan, încunjurat de întreaga preoțime din localitate. Predica ocazională a rostit-o păr. Dr. T. Botiș. După terminarea serviciului divin a avut loc, în piața din fața primăriei, defilarea elevilor dela toate școlile române și a trupelor din garnizoana Arad în fața Dlui General Lecca, a P. S. Sale și a șefilor tuturor autorităților și instituțiilor din localitate. Impozanta defilare, care a durat 5 sferturi de ore, a stârnit însuflețire și admirația publicului imens, ce asistă. După defilare au urmat recepțiunile în sala cea mare a palatului județean, iar seara a avut loc o grandioasă retragere ca torțe pe străzile principale ale orașului.

Partidul poporului, din orașul și județul Arad și-a ținut adunarea de constituire Duminecă, în 10 Maiu, în sala de ședințe a palatului județean sub prezidiul părintelui protopop al Radnei Procopie Givulescu. Au vorbit d-nii: Dr. Ioan Suciu, ministrul Goga și Dr. Bodiu. Au luat parte o mulțime de intelectuali și țărani. S'a ales comitetul executiv al partidului în frunte cu părintele Givulescu.

Pacea cu Ungaria. Conferința ambasadiorilor s'a întrunit Miercuri hotărând ca să dea un răspuns guvernului maghiar la memoriul înaintat conferinței. Răspunsul a fost remis la Versailles delegațiunii ungare de către colonelul Henry. Guvernului ungar i-s'a dat un termen de 10 zile pentruca să răspundă dacă primește tratatul de pace sau nu. Răspunsul e semnat de d. Millebrand în calitate de președinte al conferinței de pace. Păturile aliate și asociate pun un termen și nu vor să mai primească diversele protestări ale Ungurilor. Ele declară că nu se va mai face

nici un plebiscit cerut de Unguri, pentru a deslipi teritoriile cari dela armistițiu s'au alipit în chip spontan la țările vecine de cari sunt legate prin acelaș sânge și limbă cum sunt Românii, Sârbii, și Cehoslovacii. Iar dacă sunt unele masse de populațiune ungară înglobate în teritoriile străine aceasta e consecință, care n'a putut fi deloc evitată.

Prietenia Italo-română. Dl ministru de stat A. Mocioni a declarat corespondentului Bucureștean al ziarului „Messagero” că d-sa este un amic sincer al Italiei și că înțelege să lucreze pentru uniunea politică și economică a celor două țări. Spune că locuitorii Transilvaniei iubesc Italia și cere oameni de specialitate, ingineri arhitecți, muncitorii pentru a ajuta la reconstituirea României-Mari. Ministrul asigură pe guvernul și poporul italian că pot conta sincer pe simpatia d-lui general Averescu, amic vechiu al Italiei.

Conferința economică pentru refacerea Europei. Conferința parlamentară internațională s'a ocupat cu redactarea unui proiect cu privire la criza schimbului, a examinat chestiunea scumpetei, a transporturilor aeriene și a relațiilor comerciale cu Orientul. S'a hotărât ca în privința scumpetei să se lucreze pentru a se înlesni ca țările mai tare sdruncinate de războiu să-și poată reface averea până la abundență. Se va lucra pentru încheierea unor înțelegeri internaționale, cu scop de a se ameliora criza schimbului dându-se cel mai larg concurs țărilor prea sdruncinate de războiu. Se va atrage atenția asupra însemnătății deosebite ce trebuie să se dea de către toate țările Europei, comunicațiilor aeriene, cari ar ajuta mult la refacere. În această privință s'au preconizat patru mari linii: 1) Londra-Paris-București (traseul simplonului), 2) Milano-Roma-Brindisi 3) Triest-Danzig prin Presbourg și 4) Havre-Paris-Strassburg-Praga-Varșovia-Kiev-Odesa.

Manifestații evreiești. Populația evreiască din Galați a sărbătorit cu mare solemnitate înființarea statului Palestina. S'a oficiat un Te Deum la templu, a urmat apoi o mare manifestație a societăților cioniste. Cortejul era impunător și prin faptul că manifestații purtau drapelurile aliaților. Familii evreiești în trăsuri împodobite cu flori și steaguri simbolizau Palestina reînviată.

† Dr. Ilie Precupaș, avocat și jurisconzult județean, un membru distins al baroului din localitate, a trecut la cele eterne în 8 Maiu n., în etate de 57 ani.

Moartea subită a distinsului avocat a produs sincere regrete în societatea românească din Arad.

Nr. 863/1920.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului din Arad.

Secretariatul general — Ministerul instrucțiunii și al cultelor — din Cluj cu actul din 17 Aprilie a. c. de sub Nr. 23272/919—Ini-a trimis următoarea adresă:
„Venerat Consistor!”

În timpul din urmă se ivesc tot mai multe simptome ale unei propagande sistematice pentru întregirea Ungariei.

Se răspândesc printre șirele ziarelor și cu graiu viu șvonuri false, că Ungurii vor ocupa în scurt timp Ardealul. Prin întârzieri de trenuri și prin întârzierea trenurilor de alimente, caută să producă nemulțumire în popor, ca astfel tot felul de agenți să poată exploata nemulțumirea aceasta, îndemnând poporul la revoltă.

S'a produs astfel în multe părți atmosfera de îngrijorare, ici-colo, unde poporul a rămas fără conducători harnici, chiar o panică în popor.

Toate aceste apucături și acțiuni subversive sunt binecunoscute de oamenii serioși dela noi, atât în ce privește originea lor, cât și scopul infernal, ce-l urmăresc.

Este de datorința fiecărui cetățean cinstit să opună cea mai intenzivă contrapropagandă acestei acțiuni de distrugere. V. C. să binevoiască deci a îndemna prin circular pe conducătorii poporului să-și facă o nobilă preocupare din aceasta propagandă.

Și indeosebi preoții și învățătorii vor arată în predici, conferințe și consfătuiri particulare dreptul bimilenar al poporului românesc, ca cel mai numărös popor și ca element autohton pe acest pământ și pe care l-au ocupat, cu grele jertfe de sânge și pe care l-au alipit la țara mamă în baza dreptului Dumnezeuesc și acum recunoscut de comisiunea întregă al auto-determinării națiunilor.

Se vor arată foloasele mari, ce au rezultat din această alipire trecând neamul nostru din sclăvia sufletească la libertatea culturii naționale făcându-se o paralelă sugestivă între trecut și prezent. Prin o propagandă intensivă pentru susținerea trează a conștiinței naționale și împlinirea conștiințioasă a tuturor datorințelor cetățenești și prin luminarea poporului asupra problemelor actuale și asupra soluțiilor date sau intenționate, vom putea liniști spiritele, vom întări credința, că starea creată nu se va mai schimba, vom contribui la intenzificarea muncii și la consolidarea patriei. Despre dispozițiile luate în cauză veți binevoi a ne informa în termen de 30 de zile.

Aducând aceste la cunoștința clerului și prin el la cunoștința poporului nostru, spre știre și conformare și cu provocare la ordinul nostru din 7/20 Iunie 1919 Nr. 867/919 cu care am îndatorat oficiile protopresbiterale, ca în colaborare cu preoții și învățătorii noștri confesionali să inițieze o propagandă cât se poate de estinsă pentru a împedecă lățirea curentelor dezastroase pentru apărarea intereselor naționale patriotice și pentru îndeplinirea conștiințioasă a tuturor datorințelor cetățenești, — acum provocăm și îndatorăm din nou conducătorii oficiilor protopresbiterale și parohiale, ca în conțelegere cu învățătorii noștri confesionali, cu intelectualii și cu fruntașii poporului să opună cea mai energică și intenzivă contrapropagandă acelei acțiuni distructive a agenților străini, cari prin tot felul de apucături, știri false și acțiuni subversive cearcă să slăbească credința poporului în stabilitatea stării create și să producă în popor anarhie și revoltă.

Această contrapropagandă națională se poate face prin predici ținute în sfânta biserică și la toate ocaziunile potrivite, prin vorbiri, disertațiuni binemotivate ținute în conferințele învățătoresți, apoi cu ocaziunea examenelor finale din acest an, unde se poate vorbi cu mult succes elevilor și părinților prezenți despre stabilitatea stărilor actuale, despre datorința fiecărui fiu al neamului de a-și împlini cu sfințenie datorințele cetățenești și despre importanța culturii naționale și morale.

Vorbele însă nu sunt suficiente.

Conducătorii naturali ai poporului trebuie să premeargă cu exemplu înaintea poporului arătându-le pildă vie, cum trebuie un creștin adevărat și cetățean al statului român să-și facă datoria față de biserică, de societate și de stat prin respectarea legilor prin zel neobosit, muncă cinstită și abnegațiune ca și prin aceasta

să contribuim la consolidarea neamului românesc și la înmulțirea capitalului național.

Dacă eroii noștri cu suprema jertfă de sânge au desrobii pământul strămoșesc și au desăvârșit idealul național, datorința sfântă a fiecărui fiu al neamului românesc este să conlucre din toate puterile, ca ceea ce s'a câștigat prin sânge și jertfe enorme, să se poată ține și păstră pentru vecie prin muncă cinstită, zel neobosit, prudență și cultură și în special prin traiu cumpătat și prin dezvoltarea intențivă a conștiinței naționale și a simțului religios-moral, cari sunt baza consolidării patriei noastre.

Conducătorii oficiilor protopopești vor avea să controleze cu rigoare activitatea organelor parohiale dezvoltată în scopul indicat în această circulară și despre rezultatele obținute să ne raporteze până la finea lunii iunie a. c.

Arad, 22 Aprilie (5 Maiu) 1920.

Joan J. Papp,
Episcop.

770—1920.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale de sub jurisdicția Consistorului ort. român din Arad.

Se aduce la cunoștință obștească împrejurarea, că Onor. Consiliu Dirigent Român, ca Rezort de Culte și Instrucțiune, a emis sub Nr. 7185/920 sect. VI. o ordonanță, prin care are de gând să inițieze, în ziua de Rusalii, o propagandă în sate pentru imbrățișarea meseriilor, a negoțului și a școlilor mai înalte, chemate a-i ridica pe fiii din popor prin învățatură mai înaltă la cariere în viață publică.

Având în vedere importanța acestei chestiuni de viitor, dar ținând seamă și de împrejurarea, că pentru aceeași zi s'a ordonat pe teritoriul Consistorului nostru a se ține predică și a se aranja o colectă publică în favorul societății pentru îngrijirea mormintelor eroilor noștri, și ținând seamă și de împrejurarea, că serviciul divin din ziua de Rusalii este foarte lung, Consistorul orânduiește următoarele:

1. În Dumineca și în Luni Rusaliiilor proxime-să se anunțe de pe fiecare amvon, în câteva cuvinte scurte, propaganda de sub întrebare și că spre scopul acesteia sunt invitați deosebit de stăruitor toți credincioșii să participe în număr cât mai complet la Sf. biserică în ziua de Dumineca următoare, întâia după Rusalii, când se vor îndeplini cele dorite de On. C. D. R. în ordinațiunea sa.

2. În Dumineca întâie după Rusalii, serviciul divin să se înceapă mai de timpuriu decât de obicei, iar în ziua aceea să se țină predică despre necesitatea fiecărui cetățean și despre interesul obșteșc-național, ce-l avem pe urma imbrățișării meseriilor, negoțului și a școlii. În aceeași zi înainte de amiază, să se țină ședința școlară resp. a comitetului parohial în cauză, iar după amiază adunarea populară, proiectată și în ordonanța pomenită.

3. Preoțimea și învățătorii noștri conșiențiali să dea tot concursul lor la înde-

plinirea lucrărilor acestei propagande, și îndeosebi învățătorii noștri, cari după cum ni-s'a pus în prospect, vor primi invitațiuni dimpreună cu învățătorii comunali și de stat, cu prilejul proximei conferințe județene învățătoresți din Arad.

4. Acolo, unde nu este școală comunală ori de stat, și prin urmare nu este sfat școlar local, îndatoririle acestea revin preotului și învățătorului confesional.

Ordonanța pomenită a fost publicată și în gazete, de aceea nu o mai reproducem. În schimb trimitem din cele 96 ex. de ordonanță, ce le-am primit dela C. D. R. și dela Revizoratul de aici, câteva exemplare fiecărui protopop tractual, spre distribuire acolo unde i-se pare terenul mai prielnic pentru pomenita propagandă.

Preoții din comunele noastre bisericești din Banat vor avea să ceară atari exemplare dela președintele școlară local de acolo și dela învățătorii și să le studieze, punându-se în conțelegere cu învățătorii respectivi la îndeplinirea propagandei menționate.

Arad, la 21 Apr. (4 Maiu) 1920.

Joan J. Papp,
Episcop.

CONSILIUL DIRIGENT ROMÂN Resortul Cultelor și Instrucțiunii publice.

Nr. 7185/920 Secția VI.

Cluj, la 15 Martie 1920.

Ordonanță

în chestia propagandei la sate pentru imbrățișarea meseriilor, a negoțului și a școlii.

Pentru a putea satisface toate trebuințele vieții noastre naționale și de stat, avem urgentă nevoie de un număr cât mai mare de români pregătiți în mod special pentru toate ramurile de activitate. Rezolvirea acestei probleme nu o putem lăsa numai timpului. Dacă nu o vom accelera pe toate căile posibile, nici într'un viitor îndepărtat nu vom ajunge stăpâni pe țara noastră, ci vom conțina să fim tributari străinilor cari, grație unui lung trecut prielnic, ne stăpânesc și astăzi.

În vederea recrutării și formării cât mai grabnice și în acelaș timp cât mai temeinice, a tuturor elementelor de cari avem nevoie pe terenul cultural și economic, prin aceasta Resortul de Culte și Instrucție publică chiamă pe toți factorii conducători locali ai vieții noastre din Transilvania, Banat și părțile ungurene să facă o propagandă sistematică printre săteni pentru a-și da copiii la învățatură în orașele din apropiere, în scopul de a-i pregăti pentru diferitele cariere.

În acest scop, începând cu anul curent, Resortul Cultelor înstitue cele două zile de sărbătoare ale Pogoririi Duhului Sfânt, ca zile speciale în cari să se facă o propagandă sistematică în direcția amintită, în toate satele românești sau locuite și de Români.

Propaganda se va face după următorul program:

În ziua I. de Rusalii fiecare preot va vorbi credincioșilor în biserică, în cadrul unei predici, despre folosul învățaturii și al meseriilor și despre trebuința ca părinții să-și dea copiii la învățatură și la meserii. Se va ceti apoi circulara alăturată sub¹., eventual circulara pe care li-o va trimite în această chestie episcopul de care se țin. După amiază se va ține la școală o ședință a școlară școlară, respective a comitetului parohial, unde se va stabili modalitatea de îndeplinire cu cât mai bun rezultat a programului. La aceasta ședință va trebui să ia parte pe lângă preot și învățător și notarul (secretarul) comunal (dacă e român) și vor fi invitați și ceilalți intelectuali români de inimă. Se va stabili cu acel prilej. 1. Ce nevoi culturale și

economice are comuna, pe cari nu le poate satisface din lipsă de oameni pricepuți și pregătiți. 2. Câți băeți sunt duși la oraș la învățarea de meserii sau la negoț și b) la învățatura de carte și ce învață anume? 3. Câți băeți sunt în sat între 10—16 ani? Dintre aceștia câți umblă la școală din sat. 4) Câți dintre aceștia ar putea fi îndrumați să meargă toamna la oraș: a) la meserii și b) la școală? După ce comitetul va fi în măsură să facă o socoteală aproximativă despre numărul copiilor buni de trimis la oraș, va stabili cu aproximație: câți să fie îndreptați ca ucenici la diferite meserii, câți la școlile de arte și meserii din diferitele orașe ale României și câți să fie îndreptați la școli normale, civile, militare, comerciale, licee sau reale, ca bursieri ai statului, eventual pe cheltuiala proprie. Comitetul va stabili în acelaș timp cari părinți își pot susține pe cheltuiala proprie copiii, cari copii merită să fi ajutați și cari susținuți de stat? Se va face și o listă a fetelor cari ar putea fi trimise la oraș la școli (normale, civile, licee) sau la meserii (croitorie, dactilografie etc.). Aceste liste se vor face atât pe baza protocoloalelor școlare din anii ultimi, cât și pe baza informațiilor date de singuraticii membrii. Comitetul va purcede apoi imediat la înființarea unui fond pentru ajutorarea copiilor lipsiți, în special pentru ajutorarea orfanilor. Se vor colecta: a) bani și b) alimente. După ședință membrii comitetului se vor împărți în mai multe grupuri mici cari vor merge din casă în casă, pe la datele, iar pe de altă dând sfaturi și comunicând părinților ce s'a hotărât în comitet.

A doua zi de Rusalii, după slujba dumnezească, se va ține în școală sau în alt loc potrivit o adunare populară convocată de școlară și condusă de președintele acestuia sau de un locțiitor al lui. În această adunare se va face o dare de seamă publică despre starea comunei, insistându-se asupra lipsei de oameni învățați și de meseriași și arătând că de acum trebuie să se schimbe lucrurile spre bine, și să se ia măsuri ca fiecare comună să-și pregătească în timpul cel mai scurt.

Ordinea examenelor

la școala normală ort. rom. din Arad la finea anului școlar 1919—920.

Luni: 11/24 Maiu, 8—12, 3—6 examen în scris cu elevii particulari clasa IV.

Marti: 12/25 Maiu, 8—12, c. IV. examen în scris din matematică cu elevii ordinari și particulari, 3—7 din desen, caligrafie, lucru manual și lucru de mână femeesc cu elevii particulari.

Miercuri: 13/26 Maiu, 8—12 c. IV. examen în scris din limba franceză, 3—6 din cântare bis. tipic, muzică, gimnastică și joc cu elevii ordinari și privațiști și conferința pentru stabilirea rezultatului examenelor în scris și practice.

Joi: 14/27 Maiu, 8—12, 3—6, c. IV. examene orale de cvalificație de clasă, cu elevii ordinari și particulari.

Marti: 19 Maiu (1 Iunie) 8—12, examen în scris de cvalificație finală din limba română.

Miercuri: 20 Maiu (2 Iunie), 8—12, examen în scris de cvalificație finală din pedagogie.

Vineri: 22 Maiu (4 Iunie), 8—12, 3—6, c. I—III. examen în scris cu elevii particulari. Sistarea lecțiilor în clasele I. inf. și I—III. sup.

Sâmbătă: 23 Maiu (5 Iunie), 8—12 examen de clasă cu elevii ordinari și particulari din c. I. inf.

Luni: 25 Maiu (7 Iunie), 8—12, 3—6 c. I. sup. examen de clasă cu elevii ordinari și particulari.

Marti: 26 Maiu (8 Iunie), 8—12, 3—6, c. II. sup. examen de clasă și de cvalificație de clasă cu elevii ordinari și particulari.

Miercuri: 27 Maiu (9 Iunie), 8—12, 3—6, c. III. sup. examen de cvalificație de clasă și de clasă cu elevii ordinari și particulari.

Joi, Vineri: 28, 29 Maiu (10, 11 Iunie) examene orale de cvalificație finală.

Luni: 1/14 Iunie. Conferință finală.

Marti: 2/15 Iunie, la orele 9 Tedeum, încheierea anului școlar.

Direcțiunea școlii normale ort. rom. din Arad.

PARTEA OFICIALĂ.

Concursuri.

Devenind vacante, ambele stațiuni învățătorești — cantonale, dela școala confesională ortodoxă română din parohia **Checia-română** (Prot. B.-Comloș, județul Torontal), prin aceasta să publică concurs, pentru îndeplinirea ambelor stațiuni, cu termen de **15 zile**, dela prima publicare în organul oficios: „Biserica și Școala”, pe baza ord. Ven. Cons. Nr. 311/1920.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste stațiuni sunt următoarele:

1. Locuință liberă și modernă în noul edificiu al școlii, cu toate celea de lipsă, precum și cu grădina prescrisă de lege. 2. Salariul fundamental dela parohie, plătit anticipativ lunar ori trei lunar, 1500 Cor. 3. Pentru conferință 50 Cor., iar pentru scripturistică 20 Cor. 4. Ștolele cantonale dela morți și anume: Dela înmormântare simplă 10 Cor., iar dela înmormântare mare, adecă când mortul să bagă în biserică 20 Cor. Să notifică însă că învățătorii la înmormântări vor participa alternative, întru cât nu vor fi poțiti amândoi deodată.

Ridicarea salariului la suma prescrisă de lege, a fost asigurată din partea fostului regim unguresc, — cu atât mai vărtos este asigurată din partea guvernului român și împărțirea de toate adausăle prescrisă.

Dela alegânzii învățători să recere, ca pe lângă îndeplinirea agendelor învățătorești, unul fiește care este îndatorat a conduce câte o strană în S. biserică. A participa regulat la toate serviciile dumnezești și a conduce elevii la acestea, — nu altcum a-i înștrua în responsurile liturgice, — pe cari alegândul învățător și împărțit la clasele superioase, la tot cazul trebuie să se năzuiască să-i înștruze să cânte pe două, ori mai multe voci, după cum au fost usul în trecut, iar pe cei mai mari și pricepuți a-i înștrui și în cântarea glasurilor.

Învățătoarele cu cvalificație pentru școalele populare confesionale pot și Dior recurge la aceste posturi.

Acela dintre alegânzii învățători, care va fi în stare să reactiveze și să conducă corul bărbătesc, câtă vreme va îndeplini acest lucru, va beneficia separat, din cassa culturală suma de 5000 Cor. anual.

De încălzirea școalelor și văruierea lor, precum și de văruierea locuințelor învățătorești pe din afară, se va îngriji comuna bisericească, ca susținătoare de școală, rămânând ca alegânzii învățători singuri să se îngrijească de văruierea și curăținea locuințelor lor, pe din lăontru.

Doritorii de a ocupa vre un part din acestea, sunt poțiti să și prezinte recursurile lor ajustate cu toate documentele recerute, Prea On. oficiu protopopesc în B.-Comloș și adresate fiind Comitetului parohial din Checia-română, îndatorându-se totodată recurenții de a se prezinta în vreo Duminecă ori sârbătoare, în S. biserică din Checia-română, în terminul concursual, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic și pentru a se face cunoscuți poporului.

Dat în ședința Comitetului parohial ort. român din Checia-română ținută la 15/28 Martie 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Stefan Cioroianu*, adm. protopopesc.

—□—

1—2

Pentru îndeplinirea parohiei **Comeat** cu fiiliile Bogda și Sintar protopresbiteratul Lipovei devenită vacantă prin decedarea parohului Vasile Spân, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 779/920, prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casă parohială cu intravilau de 800 st. 2. Jumătate sesiune parohială constătătoare din 16 jughere cadastrale. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul are să supoarte toate dările publice și să catihizeze la școala confesională fără altă remunerațiune.

Parohia e de clasa III. deci reflectanții au să dovedească că posed asemenea cvalificațiune,

iar recursurile ajustate cu documentele recerute în original precum și cu atestat despre serviciul prestat până aci și adresate Comitetului parohial gr. ort. rom. din Comeat să le subștearnă P. On. oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Lipova, îndatorăți fiind a se prezenta în Sf. biserică din loc în cutare Duminecă ori sârbătoare pe lângă observarea strictă acelor dispuse prin §. 33 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed cvalificațiunea prescrisă, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințarea P. S. Sale Domnului Episcop diecezau de a putea reflecta la aceea parohie.

Comeat, din ședința Comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 23 Octomvrie (5 Noemvrie) 1918.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* protopresbiter tractual.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacantă din **Suplac** de clasa II se publică nou concurs cu termen de alegere la **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiul este: 1. Casă parohială cu supraedificate. 2. Pământ parohial de 10 jugere a 1200□. 3. Competința de păsunat. 4. Birul preoțesc dela peste 200 numere de că se câte 30 litri cucuruz sfârmat. 5. Stolele îndătinat. 6. Întregirea dotațiunei din vistieria statului.

Alesul va avea a provedea catehizarea școlarilor.

Reflectanții, suplicele lor adresate comitetului parohial, au ale trimite la subșcrisul în Girișul negru (Feketegyörös), având a-se prezenta la sf. biserică pentru a cânta, ori celebra și predica.

Din încredințarea *Comitetul parohial.*

Petru Serbu, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Lipova** devenită vacantă prin renunțarea parohului Dr. Victor Gr. Filip, în conformitate cu ordinul consistorial de sub Nr. 390/920, se publică concurs cu termen **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu parohia sunt: 1. Una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în coala catastrală. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat, pentru carea parohia nu răspunde.

Parohia e de clasa I dela reflectanți se pretinde deci asemenea cvalificațiune.

Alesul este îndatorat a catehiza la școala confesională fără alta remunerațiune și supoartă toate dările publice după întreg venitul parohial.

Reflectanții sunt poțiti a-și subșterne recursurile ajustate cu documentele recerute și atestat despre eventualul serviciu prestat până aci și adresate Comitetului parohial gr. ort. rom. din Lipova la P. On. Oficiu protopopesc din Lipova în terminul concursual fiind îndatorăți ca tot în acest termen să se prezinte în sf. biserică din loc în cutare Duminecă ori Sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie observând strict cele prescrise în §. 33, din Regulamentul pentru parohii.

Nainte de prezentare recurenții vor dovedi protopresbiterului, că posed cvalificațiunea recerută, iar cei din altă dieceză că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezau de a putea reflecta la aceasta parohie.

Lipova din ședința Comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 1/14 Ianuarie 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională ortodoxă română din **Alioș**, protopresbiteratul Lipovei se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Venitele împreunate în acest post sunt: 1. 1000 cor. din cassa culturală, iar întregirea de salar până la suma fixată prin lege se va cere dela stat. 2. Cvartir corespunzător cu supraedificate și grădina școlii pe jumătate. Podrumul școlii îl va folosi la olaltă cu colegul său.

3. Dela mormântări la care va fi poțtit și la care este obligat a participa va beneficia 3 cor. respective, 5 cor. 4. Pentru scripturistică 20 cor. De curățirea locuinței învățătorești pe dinlăontru se va îngriji alesul, iar de curățirea și încălzirea salei de învățământ și de curatur va îngriji comuna bis. — Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică. Învățătorul ales va avea să conducă elevii regulat la sf. biserică pe care îi va înștrua în cântările bisericești și cu care va cânta răspunsurile liturgice și va avea să conducă strana. Va înștrua la școala ce i-se va designa de autoritățile școlare și va conduce școala de repetiție.

Recursurile ajustate cu documentele recerute și anume: Estras de botez, diplomă de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serviciu de până aici, adresate comitetului parohial din Alioș se vor înainta oficiului protopopesc gr.-or. rom. din Lipova în terminul concursual, sub care durată reflectanții aă să se prezinte în sf. biserică din Alioș în cutare Duminecă ori Sârbătoare pentru a-și arăta desteritatea în cele cantonale.

Din ședința comitetului parohial din Alioș ținută la 4/17 August 1919.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă* protopresbiter tractual inspector confesional de școale.

—□—

3—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 694/920, prin aceasta să escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. I din **Comlăuș**, (jud. Arad), devenită vacantă prin abdicarea parohului Virgil Mihulin, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune pământ extravilan în estenziunea ei de azi împreună cu dreptul de pășune. 2. 4 cânepiști aparținătoare sesiunei. 3. Intravilanul parohial folosit de fostul paroh. 4. Retribuțiunea de bir. și stole: 840 coroane. 5. Alte venituri accidentale și întregirea dela stat, pe care însă comuna bis. nu o garantează.

Alesul preot vă supoarta toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va împlini toate funcțiunile, va predica cel puțin odată la săptămână și va catehiza la școalele unde va fi reclamat, fără altă remunerație.

Parohia fiind de cl. I. dela recurenți se cere cvalificația prescrisă în concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/910.

Recursurile ajustate regulamentar și cu atestat de serviciu de până acum, eventual consimțământul Arhierelui diecezan dacă ar fi din altă dieceză, sunt a-se înainta în terminul concursual oficiului protopopesc rom. ort. din Șiria, adresate comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș și cu stricta observare a § 33 din regulamentul pentru parohii; Concurenții vor avea a-se prezenta în sft. biserică din Comlăuș, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș, la 16/29 Ian. 1920.

Ioan Cuedam m. p., v. preș com. parohial
Dimitrie I. Popa m. p. notar, adhoc al comitetului. În conțelegere cu: *Mihail Lucața* m. p., protopresbiter rom. ort.

—□—

3—3

Duplicat.

Pavel Ioan Laza, născut în 11/24 aprilie 1901 în comuna Șiria, județul Arad, pierzându-și testimoniul din clasa a III-a, eliberat la 12/25 Iunie 1919, sub Nr. 300 P. 1918—19, i-s'a estradat duplicat în 11 Maiu 1920, sub Nr. 254 P. 1919 20, prin ce originalul se declară de anulat. Arad, 11 Maiu 1920.

Direcțiunea instit. ped. teol. ort. rom. din Arad.

Cenzurat: Alexandru T. Stamatiad.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.